

LNSO – 90

Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra 90. jubilejas rudenī portālā DELFI publicējam 11 orķestra mūziķu portretus. Šo publikāciju pamatdoma bija vēlme iepazīt kolēģus ne tikai kā lieliskus mūziķus, kas savu prasmī un enerģiju iekļauj LNSO kopskaņā, bet arī kā dzīvus cilvēkus, kas līdztekus muzicēšanai savu laiku velta dzīvespriekiem, tuviniekiem un citām brīnišķīgām parādībām. Ar mūziķiem sarunājās Anete Ašmane, Dāvis Eņģelis, Signe Lagzdiņa, Marija Leščinska, Ilze Medne, Orests Silabriedis un Andrejs Šavrejs. Viņu portretus veidoja LNSO pirmā trompete un vienlīdz izcils fotogrāfs Jānis Porietis. Te piedāvājam īsus izvilkumus no sarunām un kolēģu sejas.

AIJA SŪNA

LNSO kopš 1996. gada

Uz lēcieni no mūzikas pie piparkūkām Aiju iedvesmojusi mammas inspirētā bērnības tradīcija draugiem un paziņām svētkos sacept turzas ar piparkūkām. Tagad Aija piešāvusi roku arī cukurgailišu vārīšanai: "Tādus, kā kādreiz vārīja. Ne rūpnieciskos, kurus neviens katlīnā nevāra divas trīs stundas." Kur Aija atrada piparkūku miklas recepti? "Man rados konditore, zvanu viņai un saku – man vajag labu piparkūku recepti. Pierakstīju un pirmajā reizē uztaisīju, kā rakstīts. Toreiz – ar margarīnu. Tas man ne visai patika, tagad taisu ar lauku sviestu – pati savu eksperimentu rezultātā. Otra lieta, ko uzlaboju, ir garšvielas. Ziniet, man tā lieta ir vairāk uz izjūtu. Piemēram, nav teikts, cik krustnagliņu jāpieber garšvielai maisījumam. Uztaisīju tā, lai pašai patiktu smarža."

Oskars Siliņš

LNSO kopš 2005. gada

"Motocikls ir mans sens sapnis no bērnības. Un ar to ir ļoti ērti nokļūt darbā. Bet galvenais – tā ir brīvības sajūta. Un ir pilnīgi fantastiska sajūta pēc koncerta, kad tu esi noguris un vēl tajā mūzikā iekšā, un tad tu uzkāp uz motocikla, un viss uzkrātais stress vienkārši izvēdinās." Vai tādejādi var atbrīvoties arī no tā, ka spēlētā mūzika galvā turpina skanēt un skanēt? "Mūzika nekur nepazūd. Kad ir spēlēta, teiksim, kāda Mālera simfonija, tā vēl divus mēnešus turpina dzīvoties galvā. Tur neviens motocikls neko neglābj." Kādas vēl ir Oskara ārpusmūzikālās intereses? "O, to ir tiešām ļoti daudz. Hobija līmenī nodarbojos ar skaņu režiju. Esmu ierakstījis Valmieras teātra izrādēm mūziku. Latvijas Televīzijas seriālā "Saplēstā krūze" skanošā vijole ierakstīta manā guļamistabā. Un jā – es stipri nopietni nodarbojos ar niršanu. Man ir sertifikāts līdz 30 metru dziļumam. Taču galvenais ir nevis dziļums, bet gan iespēja ieraudzīt to zemūdens pasaules skaistumu, un tas var parādīties gan piecu, gan 30 metru dziļumā. Tagad jau pamazām mācos par niršanas instruktoru." Vai nirt var arī vienatnē? "Nē, tas ir bīstami. Un savstarpējai uztīcībai zem ūdens ir drusciņ cita nozīme." Vai kaut ko no šīm zemūdens attiecībām var piemērot arī spēlei ar kolēģiem? "Tiešām ir kādas idejas, ko var aizgūt, ja domājam par attiecībām orķestrī. Un vēl vairāk – kameramūzikā. Kad vien ir iespēja paspēlēt kādā mazākā ansambli, izmantoju to. Un tas nenormāli daudz dod muzicēšanai orķestrī. Starp citu, ļoti noderīga spēlēšanai ir ūdensslēpošana. Jā, tur ir liela slodze uz rokām. Bet, kad vien man sanāk paslēpot, uzreiz parādās vairāk skaņas, uzlabojas tehnika, viss sakārtojas. Ir daudz vieglāk spēlēt."

Foto – Jānis Porietis

RIHARDS ZAĻUPE

LNSO kopš 2006. gada

“Ļoti labi atceros savu pirmo braucienu ar LNSO. Orķestris devās turnejā uz Spāniju, un man vajadzēja aizvietot [LNSO sitaminstrumentu grupas koncertmeistaru un Riharda skolotāju JVLMA] Edgaru Saksonu. Ar to viss sākās. Tas bija arī mans pirmais lidojums ar lidmašīnu, bet man ir bailes no augstuma. Nezināju, kā būs. Tomēr viss izvērtās par brīnišķīgu braucienu. LNSO toreiz diriģēja Terje Mikelsens. Man uzticētās vibrofona partijas gan bija grūtas, tomēr nevar teikt, ka ļoti satraucos, jo man jau bija samērā liela prakse ar Talsu diksilendu un Talsu pūtēju orķestri, ne tikai bungu komplektu spēlējot. Pēc Talsiem vairākus gadus nostrādāju Orķestrī “Rīga”. Domāju, ka pūtēju orķestris sitaminstrumentālistam iedod baigo grūdienu. Simfoniskajā orķestrī jāskaita daudzas pauzes un pēc ilgas klusēšanas jāiesit, piemēram, tieši viens sitiens – protams, tas ir ļoti grūti, cilvēkam no malas to grūti saprast. Turpretim pūtēju orķestrī arī sitējam ir daudz, ko spēlēt.”

DARJA SMIRNOVA

LNSO kopš 2007. gada

“Domāju, ka man ir lielisks darbs, kurā pat nav nekā grūta, ja vien tas padodas un tev pa istam patīk. Simfoniskais orķestris devis man daudz iespēju! Nevēlos noniecināt kamerorķestru iespējas, taču mans sapnis bija nospēlēt visu iespējamo no Brāmsa un Čaikovska – un tieši simfoniskajā orķestrī tas izdevās! Sapnis piepildīts, un esmu laimīga. Mamma negribēja sūtīt mūzikas skolā, taču mani turp nosūtīja no bērnudārza. Es taču augu kā meitene-paraugpuķīte! Tā nu mans liktenis tika izlemts jau bērnudārza gados. Bet es pati gan sapņoju kļūt par balerīnu un vēl uz pusslodzi par ķirurgu. Starp citu, bērnībā neviens nemocīja mani ar pārmērīgu vingrināšanos, vecāki mierīgi laida pagalmā ar draugiem spēlēt “kazakus-razbainiekus”, un es izaugu ar pilnīgi normālu psihi. Deviņu gadu vecumā mēģināju stāties Horeogrāfijas vidusskolā, taču mani neuzņēma – teica, ka esmu pārāk resna, vēders nemēr liels. Piecpadsmit gadu vecumā iestājos Emīla Dārziņa mūzikas vidusskolā. Tur sākās brīnišķīga dzīve. Pēc stundām skolā bija daudz kas interesants – arī balledejas un diskotēkas līdz pašam ritam.”

SERGEJS BRĪNUMS

LNSO kopš 1974. gada

“Es klasē biju labākais matemātiķis, un skolotāja teica – tev vajag kļūt par inženieri, tie mūziķi tādi nenoņemti cilvēki. Bet es savā naivumā spriedu, ka, ja būšu inženieris, tad visu savu mūžu sēdēšu fabrikā. Es to nevarēju iedomāties, tāpēc pārsvaru ņēma mīlestība uz mūziku. Emīla Dārziņa mūzikas vidusskolā pabeidzu kordiriģentus. Ļoti patika dziedāt, bet tā kora nodaļa ne sevišķi patika. Nesapratu, kas tas ir – kora diriģents. Mammai bija kristāla sapnis, viņa man teica – tu būsi diriģents. Bet man patika instrumenti, gribēju klarneti vai oboju spēlēt. Toreiz mums bija obligātā vijolspēles apmācība, un tas man patika. Vēlāk piedāvāja pāriet uz altu, taču pārāk populārs bija izteikums par to, ka altists – tas ir vijolnieks ar kriminālu pagātni. Tā tur nekas nesanāca, bet jau toreiz man teica, ka es varētu būt ļoti labs stīdzinieks.”

LĪGA PĒTERSONE

LNSO kopš 2006. gada

"Orķestris ir tāds neparasts organisms – kā spogulis. Piemēram, ja diriģents atnāk nelāgā noskaņojumā un iemet agresīvu noti savos tekstos, orķestris enerģētiski uzreiz atbalso pretī to pašu. Ja diriģents iemet labo, radošo dzirksti, tad viņš tieši to dabū atpakaļ. Tas nav izskaidrojams, un tādos brīžos es jūtu, ka neesmu vis pati, bet gan orķestris. Tur vairs nav 'es', tur ir 'mēs'. Orķestris – tā ir subordinācija, disciplīna un, protams, māksla, bet pamatos katram ir savs uzdevums. Arī daudzu cilvēku kopums, un tā antropoloģija ir ļoti interesanta. Man ļoti interesē antropoloģiskās jeb ar cilvēku saistītās lietas, tāpēc tagad, rakstot disertāciju par klaviertrio, mēģinu šo ansambļa tipu skatīt arī šādā aspektā. Antropoloģisku pētījumu par orķestri es neuzdrošinātos veikt, jo tas ir pārāk sarežģīti. Jau ar trim cilvēkiem dažreiz nonāku strupceļā. Orķestris savā ziņā ir makropasaules mikromodelis. Tas liecina arī par sabiedrības izpausmēm un tendencēm."

IEVA ŠABLOVSKA

LNSO kopš 2015. gada

"Esmu tā jocīgā koklētāja, kura 20 gadu vecumā izvēlējās spēlēt arfu. Pirms tam bija mūzikas skolas gadi ar spēcīgu kokles skolu, tautas tradīcijām, Dziesmu svētkiem, tautastērpiem, bizēm un braucieniem ārpus Latvijas. 90. gadi. Man tas viss ļoti patika. Vēlāk iestājos mūzikas vidusskolā un turpināju to pašu, bet nejutu sevi šajā jomā. Interesanti, ka jau pamatskolas sacerējums biju rakstījusi, ka mans sapnis ir spēlēt arfu. Pirmā kursa beigās es, nevienam neko nesakot, aizgāju uz studiju daļu un izvēlējos izvēles priekšmetu – arfas spēle. Pēc nedēļas man zvanīja potenciālā skolotāja Dzidra Braže un teica, ka nevajag tā darīt. Bet es teicu, ka ļoti, ļoti gribu. Tā 2003. gada rudenī pirmoreiz piesēdos pie arfas. No horizontāla instrumenta bija jāpāriet uz vertikālu: tā ir cita roku tehnika, cita pozīcija, kā arī spēlēšana ar kājām (arfa ir septiņi pedāļi)."

EGILS UPATNIEKS

LNSO kopš 2009. gada

"Pašā sākumā vecāki mani bīdīja vijoles virzienā, bet laimā ātri saprata, ka es neēju uz stundām un mani tas īsti neinteresē. Īstenībā šo vijoles faktu es slēpju, tāpēc daudzi līdz šim brīdim to nemaz nezina. Radās citas intereses, un vecāki atļāva pievērsties basketbolam, volejbolam, tūrisma pulciņam. Reiz kādā no vecāku jubilejām, kad jau mācījies astotajā klasē, bija klāt vecāku skolas un studiju biedrs, var teikt, arī ģimenes draugs Normunds Šnē. Sanāca saruna par jaunajiem mūziķiem – klarnetistu esot gana daudz, turklāt visi labi, flautistu arī... Vārds pa vārdam, līdz Normunds ieteica man pamēģināt oboju. Tā es sāku reizi nedēļā braukt pie obojista Viļņa Pelnēna. Pēc pusgada iestājos Dārziņskolā, un vidusskolas laikā sapratu, ka jāizšķiras, ko darīt. Ja tu izvēlies oboju kā hobiju, man tev ir sliktas ziņas – oboja ir smalks, piņķerīgs instruments, tas ir dārgi, vēl arī pastāvīgās problēmas ar mēlītēm, un noteikti ir daudzi labāki hobbiji par obojas spēli!"

JĀNIS SEMJONOVS **LNSO kopš 2009. gada**

“Jebkurā orķestrī ideālais muzicēšanas modelis ir kamermuzicēšana – mēs esam ļoti jūtīgi, vērojam un ļoti ātri reaģējam uz to, ko dara kolēģi. Diriģents ideālajā variantā nemaz nav vajadzīgs. Viņš tikai dod lielās idejas, velk dziļumos, nevis taktē katru takti. Tas nozīmē, ka, spēlējot fagotu, es skatos gan uz čelliem, gan vijolēm, pārzinu skaņdarbu, partitūru, mēs viens otru papildinām. Visu laiku skatāmies apkārt, jo akustisko īpatnību dēļ dažreiz skaņa atnāk vēlāk. Manuprāt, LNSO attīstās šajā virzienā.”

RAIVIS MĀGURS **LNSO kopš 2010. gada**

“Jāsaka godīgi – kopš man ir bērni, skatos uz pasauli pilnīgi citādi [Raivis ar sievu Eviju ir vecāki četrgadīgajam Markusam un divus gadus vecajai Evelīnai]. To pat nevar izstāstīt – tie, kam ir bērni, sapratīs, tie, kam nav, nesapratīs. Kādreiz meklēju jebkuru iemeslu, lai nāktu uz darbu spēlēt, tagad meklēju jebkuru iemeslu, lai ietu mājās pie ģimenes. Mūzika, protams, ir mana sirdslieta, es arī nevaru teikt, ka spēlēju mazāk. Esmu pat atradis jaunu veidu, kā trenēties mājās. Nevar jau spēlēt dzīvoklī tubu, pārāk liels un skaļš tas instruments, kaimiņiem var nepatikt, tāpēc izgudroju tubas simulatoru, kuru man uzmetināja, un no septembra es tagad uz tā mājās trenējos. Es gan to vēl nerādu, neesmu patentējis! Ja ir brīvs laiks, mēģinu braukt uz laukiem, uz Kolku. Kādreiz to darīju sevis dēļ, tagad vairāk bērnu dēļ. Pēdējā laikā cenšos izbraukt kaut kur ar ģimeni – vasarā pabraukājam pa Baltijas valstīm. Bērniem patīk, un, ja viņi ir priecīgi, arī es esmu laimīgs.”

